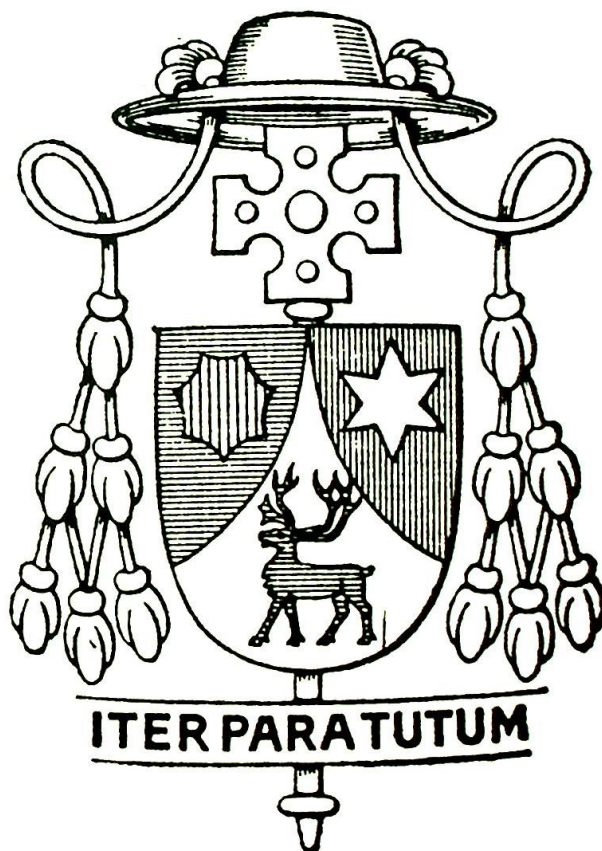

*I Tromsø møtte vi
biskop Goebel*

Isolasjon — kommunikasjon,
problemer i nord, side 2.
Fri meningsbrytning — ny innsikt.
Preben Munthe ved tildelingen av
Fritt Ords pris, side 6.

Besøk hos biskop Goebel i Tromsø

Ved Tromsøysundet ligger en velkjent rekke av trekantklosser som er blitt noe av et landemerke for sjøfarende. Det er en kirke, som gjennom turistbrosjyrer er blitt kjent som Ishavskatedralen. Navnet er meningsløst av to grunner: For det første er der ingen ishavsgufs over Tromsø. Selv om vinteren blir de ugjestmilde vinder fra nord betraktelig temperert av byens gemyttlige og ungdommelige atmosfære; der er skoleungdom overalt, og en kafé på hvert hjørne. For det annet er kirken ingen katedral, men en alminnelig sognekirke. Menigheten heter rett og slett Tromsøysund.

Også byens lutherske biskoper er blitt behengt med Ishavet; i hvert fall synes jeg å huske at den folkekjære Norderval ble titulert som ishavs biskop. Hans etterfølgere har derimot så vidt meg bekjent ikke pådradd seg noe tilnavn. Når det gjelder den katolske biskop kunne man kanskje ut fra analogi og økumeniske proporsjoner foreslå *ishavspatriark*. Nå er det bare det at Tromsø er ingen metropol, og biskopens hus i Storgata 94 kan neppe betegnes som noe patriarkat, selv om det er holdt i beste patrisierstil. Dessuten kan ingen beskyldes biskop Goebel for patriarkmanérer: hans samlede kurie består av husholdersken, fru Olsen, og hunden Anka, som sitt kjønn til tross tillegges diverse kuriale funksjoner og titler av den spøkefulle biskop.

Da jeg ringte bispegården for å gjøre avtaler om mitt besøk var det umulig å treffe hans høyærværdighet; han var ute og måket snø. Så måtte jeg ringe igjen når kirke-trapp og sakristiinngang og utkjørsel og gårds plass var blitt ryddet, og da ble jeg ønsket hjertelig velkommen, ikke for en time eller to, men for tre samfulle dager. Jeg ble innlosjert i sogneprestens leilighet, for biskopen har ingen egen sogneprest til Vår Frue kirke, men må selv bestyre både stiftet og sognet.

Men dermed er biskop Goebel en av de altfor få biskoper i kristenheten som virkelig kan være biskop i ordets mest tradisjonelle betydning: liksom oldkirkens biskoper preker han hver søndag for sin hjord, han kjenner alle sine troende, og blir ikke borte bak papirbunker og administrasjonsplikter.

— I Tyskland kjenner biskopene ofte ikke engang sine prester, bemerker biskop Goebel. «Vi må helst ha gjort noe galt for

Den katolske kirke i Tromsø med «Ishavskatedralen» i bakgrunnen. (Tegning: Marit Bockelie).

å komme til biskopen», sa en tysk prest til meg.

— *Men selv om De kjenner Deres troende, så må da de store avstander her oppe skape problemer.*

— Det sier seg selv at de største vanskelighetene i mitt bispedømme har med isolasjon og kommunikasjon å gjøre. Stiftet omfatter de tre nordligste fylker samt Svalbard, alt i alt 178 000 kvadratkilometer, og på dette enorme område bor det bare omlag 600 katolikker. Selvsagt er det en hjelp at vi nå i stor utstrekning kan bruke fly, men flyet er ikke så kontaktskappende som man skulle tro. Det skyldes ikke bare de skyhøye prisene, men vel også at det å bevege seg gjennom luften ikke er den normale form for kommunikasjon mellom mennesker. Vi hiver oss jo ikke uten videre på et fly, og det er noe uvirkelig ved det å hoppe over så store avstander på så kort tid.

Vi sitter i bispegårdens lune stue i annen etasje, med utsikt over torvet og havnen. Tromsdalstinden ligger innhyllt i tåke; været er ufyselig. Men foran oss på bordet står fru Olsens nystekte vasler, og ved våre føtter ligger Anka i opphøyet dannelse, etter at hun både på tysk og norsk har fått beskjed om at vaflene ikke er til henne. Biskop Wember, behengt med alle sin verdighets distinksjoner, ser mildt og faderlig ned på oss fra et maleri på veggen.

— *Hvordan gikk det til at De kom til Nord-Norge, biskop?*

— Etter prestevielsen i 1960 ble jeg satt til å være lærer ved en av min kongregasjons skoler i Tyskland. Jeg skulle akkurat begynne å studere økonomi da erkebiskop Heim, som dengang var apostolisk delegat for Skandinavia, kom og bad om to prester til Nord-Norge. Selv stod jeg på den tiden laglig til for hugg, og så ble jeg i 1962 sendt hit. Jeg reiste med tog til Stockholm, og der overnattet jeg under en bro, for jeg kjente ingen, og hotellprisene oversteg alle mine muligheter. Neste dag dro jeg så videre med tog til Narvik, hvor min forgjenger, biskop Wember, skulle møte meg. Men da jeg kom til Narvik ble jeg sittende i toget, for jeg tenkte det måtte være en meget større by, omtrent som Köln, etter alt det jeg hadde hørt om den. Men så oppdaget jeg biskopen på perrongen...

Biskop Gerhard Goebel.

Biskop Goebel blir nesten lyrisk i røst og uttrykk når han skildrer sitt første møte med den landsdel som siden er blitt hans. Han er ingen superlativenes mann, men når naturen her nord skal beskrives, blir visst ingen ord for store:

— Sørpå er det detaljrikdommen som fascinerer. Her er det de store linjer i samspillet mellom sol og fjell og sjø; det er selve de kosmiske linjer som nedtegner seg i all sin velde. Prisen er selvsagt mørketiden. Men vi glemmer så lett her nord. En eneste godværsdag får oss til å glemme måneders mørke. For er det skjønt her, ja, så er det skjønnere enn noe annet sted.

— *Hvordan ser De på det kirkelige liv i landsdelen?*

— Det er overveiende god religiøs aktivitet, særlig når man tar den spredte bosetningen i betraktning. Det økumeniske arbeide kunne selvsagt ha vært bedre, her som sørpå. Norge er nok i det hele tatt noe tilbakeliggende når det gjelder forståelse og samarbeide mellom kirkene, og mange er fremdeles nokså skeptiske til den katolske kirke. Men samtidig vet jeg jo ikke hvor mye økumenikk det finnes i Spania, med motsatt fortegn. Det er dette med frykten for det fremmede...

Anka murrer under bordet, og farer plutselig som en pil bort til vinduet i spisetuen. Hun setter forlabbene i vinduskarmen og lar begge ørene peke rett til

værs mens hun overvåker gårdsplassen og inngangen. Det må ha vært falsk alarm, muligens utløst av ordet *fremmede*. I hvert fall var der ingen å bjefte på. Hun kommer slukøret tilbake og gjeninntar sin plass under bordet. Hun får et par biskoppelige klapp, ledsaget av oppmuntrende ord, og lukker øynene i stille tilfredshet.

— Statskirken har kunnet være seg selv nok, fortsetter biskopen, men den tid er nok snart forbi. Som sådan er jo statskirken en nostalgi i et pluralistisk samfunn, noe vi har sett flere eksempler på i det siste. De pluralistiske elementer *styrer* kirken på en måte som til tider kan virke ganske ukristelig. Som når staten for eksempel kan ansette en prest mot biskopens samlede votum, slik tilfelle var i den såkalte Hognestad-saken. Under slike forhold vet jeg sannelig ikke hva man har biskoper til. For oss katolikker er det utenkelig at verdslige myndigheter skulle kunne blande seg inn i Kirkens indre styre, i hvert fall prinsipielt.

— *Er der noen forskjell i nordmenns og tyskeres holdning til Kirken og Kirkens menn?*

— Jeg kan illustrere forskjellen på følgende måte: Når en norsk kaptein står på broen har han det avgjørende ordet. Går han fra broen, er han som alle andre. I Tyskland ville han fortsatt være «der Kapitan». Her i Tromsø slipper jeg å gå rundt og være høytidelig biskop hele tiden. Folk venter først og fremst at jeg er medmenneske, og siden gjestfrihet er noe av et kjennetegn ved Nord-Norge, legger også jeg vekt på å ha et gjestfritt hus.

I alminnelighet er folks holdning til Kirken og geistligheten her i landet preget av stor respekt, selv om dette nok vil forandre seg etter hvert som avkristningen skrider frem. Noen direkte antiklerikalisme synes der aldri å ha vært særlig grobunn for i Norge, og det er i grunnen underlig, når man tenker på den enorme makt og prestisje prestene har hatt, ikke minst i kraft av at de også var statens embedsmenn. Men lutherdommen har tradisjonelt vist større lydhørhet overfor staten enn Den katolske kirke, og den har vanskelig for å tale staten imot. Der ligger for eksempel noe av vanskeligheten i abortsaken fra Den norske kirkes side. Kirken var

(Forts. s. 15)

Biskop Gran 25- års prestejubileum

21. mai var det 25 år siden biskop John Willem Gran ble presteviet i Caldey Abbedi, Wales.

Biskopen feirer dagen sammen med representanter for menighetene i OKB på Mariaholmstevnet 13. juni.

REDAKSJONELT:

FALKLAND- KONFLIKTEN

Plutselig har vi vært inne i en ny krise, på de magre, forblåste Falkland-øyene i Syd-Atlanteren. To nasjoner, som i navnet er kristne, har møtt hverandre i blodige sammenstøt. I flåtemanøvrer, skrikende flyangrep og invasjoner døde allerede i starten 400—500 mennesker, tilsynelatende for prinsipper og nasjonale æresbegreper. Det har blant annet reist visse teologiske spørsmål.

Det er en tusenår gammel lære i Kirken som sier at mennesker har rett til å forsvare seg. Man har rett og plikt til å verge hjem og familie mot overfall, også med våpen i hånd. I mai 1982 var rammene for et slikt rettferdig forsvar blitt trangere. Faren for spredning og nye våpen har gjort gamle dagens tanker om selvforsvar meget vanskeligere, nå må det virkelig være siste utvei.

Dere kjenner nå godt den tragiske forhistorien. Øyene er bebodd av 1800 briter som driver sauehold og har ingen kjente naturrikdommer, bare en viktig geografisk posisjon. Argentina okkuperte øyene med tusenvis av soldater og er-

klærte at de ikke lenger tilhørte det fordums verdensomspennende britiske koloniriket. Britene svarte med å sende en flåtestyrke sydover og gikk til motangrep i stor stil. Egentlig var det sterk internasjonal støtte for dette, Sikkerhetsrådet tok klar avstand fra overgrepet, det stred mot internasjonal lov og rett og i manges øyne styrket det heller ikke overfallsmennenes sak at de ble ledet av en militærjunta med et tvilsomt rulleblad menneskerettslig.

Hva sier og gjør Kirken? Argentina er et katolsk land, Storbritannia ventet den 28. besøk av paven (det er omkring fire mill. katolikker i Storbritannia). Var den gamle tanke om rett til selvforsvar anvendelig?

Englands kardinal Hume, erkebiskop av Westminster, har snakket temmelig rett ut om striden. Han sier at det om og om igjen stilles spørsmål om de moralske sider av konflikten. Han minner om at Kirken stadig oftere i vår tid har pekt på krigens ondskap. Under Det annet Vatikankonsil sa biskopene klart fra om det ødeleggende og barbariske i moderne krigføring. Samtidig har alle paver i moderne tid klart fordømt krig. Konsilet fornekter imidlertid ikke rett til selvforsvar. Man kan ikke nektes retten til å forsvare seg når alle mulig-

heter for en fredlig løsning har slått feil.

Tragisk nok er krig og aggresjon fremdeles en del av det internasjonale bildet. Nasjoner føler seg tvunget til å forsvare seg. Under visse begrensede vilkår kan en forsvarskrig godtas som det minste av to onder. Moralteologien sier at visse vilkår må oppfylles, blant annet dette at kamp blir brukt som siste utvei etter at forhandlinger ikke har ført frem.

Grunnen for å forsvare en britisk aksjon er følgende: I 150 år har internasjonal rett anerkjent Falkland-øyene som et britisk område. Ensidig okkupasjon av øyene bryter med internasjonal lov og overser innbyggernes rettigheter og gjentatte ønsker. En slik aksjon kan ikke godtas rettslig eller moralsk.

Kardinalen som er Den katolske kirkes fremste mann i Storbritannia sier altså at det ikke er moralsk galt å motsette seg aggresjon med væpnet makt når alle andre muligheter er oppbrukt. Men så langt det er mulig må man overveie faren for at dette utvikler seg til en kjenefysisk katastrofe.

I skrivende stund raser denne striden. Paven er tross alt ventet til London. Sikkerhetsrådet drøfter saken. Det lille vi kan gjøre er å be om og om igjen for partene.

Å. R.

PRENATAL DIAGNOSTIKK

Uttalelse vedtatt av NKKF's landsmøte i Kristiansand
7.—9. mai 1982

En
kloun

Regjeringen har bebudet en stortingsmelding om utbygging av tilbudet om prenatal diagnostikk (fostervannsprøver). På grunnlag av de holdninger som er kommet frem, vil Norges Katolske Kvinneforbund (NKKF)s landsmøte allerede nå gjøre klart sin holdning til dette spørsmålet.

Under intepellasjonsdebatt i Stortinget 26.02.82 uttalte sosialministeren bl.a. at «foreldrenes ønske om friske og normale barn må respekteres som grunnlag for genetisk veiledning og prenatal diagnostikk». Dette kan tolkes dithen at sosialministeren vurderer retten til liv som underordnet foreldrenes ønske om «vellykkede» barn. Vi ser med sterk uro på denne utviklingen, og er redd den betyr at vi er på vei mot et samfunn der man ikke ønsker at barn med funksjonshemninger skal bli født. Man vil kunne komme dithen at kvinner blir utsatt for press for å ta abort når prøvene viser at barnet vil kunne få en funksjonshemning — og det gjør ikke problemet mindre at slike prøver først kan foretas på et sent stadium i svangerskapet (16.—18. uke).

Dette er svært alvorlige spørsmål, og de dreier seg om vern av liv og om vår holdning til funksjonshemmede og deres verdi som mennesker. Vi kan ikke

ignorere at en slik holdning til ufødte barn som vil kunne få et handicap, også vil influere på vår holdning til de funksjonshemmede som allerede finnes i vårt samfunn.

I stadig videre kretser blir det slått til lyd for en ny måte å vurdere menneskeverdet på — man skal ikke sette barn til verden som ikke er på det nærmeste garantert å bli friske, sunne og få en lykkelig tilværelse. Barn som kan bli handicappet, eller bli født inn i en familie som ikke er overbevist om at de kan ta godt vare på det, bør «slippe å bli født» ved abort, hevdes det. Fra utlandet har vi til og med sett eksempel på at man fra seriøst hold har forsvart anvendelse av eutanasi overfor nyfødte med sterk funksjonshemning.

NKKF er dypt bekymret over den holdningsendring som synes å være i ferd med å skje i vårt samfunn, og særlig er vi urolige over at våre myndigheter later til å veie individets liv opp mot andre hensyn. Vi vil derfor på det sterkeste presisere samfunnets ansvar for at menneskerettighetene blir bevart — det ufødte barns situasjon medregnet. Vi ber således Regjeringen og Stortinget arbeide for at disse spørsmålene blir grundig gjennomarbeidet ut fra et kristent og etisk syn på individet og dets rett til liv.

Hørte nylig om en 97 år gammel mann som lå på sykehuset og fikk fikset noe i benet sitt. Men etter operasjonen var han ikke blid.

Alt hadde blitt fint, men kirurgen hadde ikke gjort noe med en brist i leggbenet. Han hadde bare fått en støttebandasje.

Pasienten så rasende opp på sykesøster:

— Og dette skal jeg gå med hele livet, sa han.

Problemet var muligens ikke så stort.

Jeg traff en forholdsvis ung ordenssøster på et fysikalsk institutt. Hun hadde hatt en ryggoperasjon og trengte noen behandlinger en stund etterpå. Hun hadde hørt at jeg var der den formiddagen og stakk inn for å si morn.

Jeg satt barbert i skjorteermene og dongrybukser på en benk og ventet, hun var i morgenkåpe og en smule bustet.

Vel, hun var fryktelig hyggelig og jeg tror at vi begge ble så glade over å møte en annen dødelig katolikk på det effektive helsestedet at vi bare ble sittende ved siden av hverandre på benken og prate.

Da fysioterapeuten kom, gikk det opp for meg at jeg satt og holdt i to fingre til søsteren i pur glede.

Vel, vi gikk hver til vårt i sunhetsmaskineriet og det var det. Men jeg kom til å tenke på det etterpå.

Vi hadde ikke vært så naturlige mot hverandre for femten, tyve år siden. Vi var mer bundet den gangen av regler og dumme legmannstanker om gryende hellighet og sømmelighet og utilnærmelighet.

En eldre søster skrev den gangen fnysende til meg om et bilde av en leende nonne som vi hadde gjengitt i «St. Olav». Jeg burde vite, skrev hun, at ordenssøstre ikke lo offentlig.

Vi har råd nå til å være enklere, ikke sant? Problemerkene er ikke så store.

Biskop Gran 25-års prestejubileum

21. mai var det 25 år siden biskop John Willem Gran ble presteviet i Caldey Abbedi, Wales.

Biskopen feirer dagen sammen med representanter for menighetene i OKB på Mariaholmstevnet 13. juni.

REDAKSJONELT:

FALKLAND-KONFLIKTEN

Plutselig har vi vært inne i en ny krise, på de magre, forblåste Falkland-øyene i Syd-Atlanteren. To nasjoner, som i navnet er kristne, har møtt hverandre i blodige sammenstøt. I flåtemanøvrer, skrikende flyangrep og invasjoner døde allerede i starten 400—500 mennesker, tilsynelatende for prinsipper og nasjonale æresbegreper. Det har blant annet reist visse teologiske spørsmål.

Det er en tusenår gammel lære i Kirken som sier at mennesker har rett til å forsvare seg. Man har rett og plikt til å verge hjem og familie mot overfall, også med våpen i hånd. I mai 1982 var rammene for et slikt rettferdig forsvar blitt trangere. Faren for spredning og nye våpen har gjort gamle dagers tanker om selvforsvar meget vanskeligere, nå må det virkelig være siste utvei.

Dere kjenner nå godt den tragiske forhistorien. Øyene er bebodd av 1800 briter som driver sauehold og har ingen kjente naturrikdommer, bare en viktig geografisk posisjon. Argentina okkuperte øyene med tusenvis av soldater og er-

klærte at de ikke lenger tilhørte det fordums verdensomspennende britiske koloniriket. Britene svarte med å sende en flåtestyrke sydover og gikk til motangrep i stor stil. Egentlig var det sterk internasjonal støtte for dette, Sikkerhetsrådet tok klar avstand fra overgrepet, det stred mot internasjonal lov og rett og i manges øyne styrket det heller ikke overfallsmennenes sak at de ble ledet av en militærjunta med et tvilsomt rulleblad menneskerettslig.

Hva sier og gjør Kirken? Argentina er et katolsk land, Storbritannia ventet den 28. besøk av paven (det er omkring fire mill. katolikker i Storbritannia). Var den gamle tanke om rett til selvforsvar anvendelig?

Englands kardinal Hume, erkebiskop av Westminster, har snakket temmelig rett ut om striden. Han sier at det om og om igjen stilles spørsmål om de moralske sider av konflikten. Han minner om at Kirken stadig oftere i vår tid har pekt på krigens ondskap. Under Det annet Vatikankonsil sa biskopene klart fra om det ødeleggende og barbariske i moderne krigføring. Samtidig har alle paver i moderne tid klart fordømt krig. Konsilet fornektet imidlertid ikke rett til selvforsvar. Man kan ikke nektes retten til å forsvare seg når alle mulig-

heter for en fredlig løsning har slått feil.

Tragisk nok er krig og aggresjon fremdeles en del av det internasjonale bildet. Nasjoner føler seg tvunget til å forsvare seg. Under visse begrensede vilkår kan en forsvarskrig godtas som det minste av to onder. Moralteologien sier at visse vilkår må oppfylles, blant annet dette at kamp blir brukt som siste utvei etter at forhandlinger ikke har ført frem.

Grunnen for å forsvare en britisk aksjon er følgende: I 150 år har internasjonal rett anerkjent Falkland-øyene som et britisk område. Ensidig okkupasjon av øyene bryter med internasjonal lov og overser innbyggernes rettigheter og gjentatte ønsker. En slik aksjon kan ikke godtas rettslig eller moralsk.

Kardinalen som er Den katolske kirkes fremste mann i Storbritannia sier altså at det ikke er moralsk galt å motsette seg aggresjon med væpnet makt når alle andre muligheter er oppbrukt. Men så langt det er mulig må man overveie faren for at dette utvikler seg til en kjenefysisk katastrofe.

I skrivende stund raser denne striden. Paven er tross alt ventet til London, Sikkerhetsrådet drøfter saken. Det lille vi kan gjøre er å be om og om igjen for partene.

Å. R.

PRENATAL DIAGNOSTIKK

Uttalelse vedtatt av NKKF's landsmøte i Kristiansand
7.—9. mai 1982

Regjeringen har bebudet en stortingsmelding om utbygging av tilbudet om prenatal diagnostikk (fostervannsprøver). På grunnlag av de holdninger som er kommet frem, vil Norges Katolske Kvinneforbund (NKKF)s landsmøte allerede nå gjøre klart sin holdning til dette spørsmålet.

Under intepellasjonsdebatt i Stortinget 26.02.82 uttalte sosialministeren bl.a. at «foreldrenes ønske om friske og normale barn må respekteres som grunnlag for genetisk veiledning og prenatal diagnostikk». Dette kan tolkes dithen at sosialministeren vurderer retten til liv som underordnet foreldrenes ønske om «vellykkede» barn. Vi ser med sterk uro på denne utviklingen, og er redd den betyr at vi er på vei mot et samfunn der man ikke ønsker at barn med funksjonshemninger skal bli født. Man vil kunne komme dithen at kvinner blir utsatt for press for å ta abort når prøvene viser at barnet vil kunne få en funksjonshemning — og det gjør ikke problemet mindre at slike prøver først kan foretas på et sent stadium i svangerskapet (16.—18. uke).

Dette er svært alvorlige spørsmål, og de dreier seg om vern av liv og om vår holdning til funksjonshemmede og deres verdi som mennesker. Vi kan ikke

ignorere at en slik holdning til ufødte barn som vil kunne få et handicap, også vil influere på vår holdning til de funksjonshemmede som allerede finnes i vårt samfunn.

I stadig videre kretser blir det slått til lyd for en ny måte å vurdere menneskeverdet på — man skal ikke sette barn til verden som ikke er på det nærmeste garantert å bli friske, sunne og få en lykkelig tilværelse. Barn som kan bli handicappet, eller bli født inn i en familie som ikke er overbevist om at de kan ta godt vare på det, bør «slippe å bli født» ved abort, hevdes det. Fra utlandet har vi til og med sett eksempel på at man fra seriøst hold har forsvart anvendelse av eutanasi overfor nyfødte med sterk funksjonshemning.

NKKF er dypt bekymret over den holdningsendring som synes å være i ferd med å skje i vårt samfunn, og særlig er vi urolige over at våre myndigheter later til å veie individets liv opp mot andre hensyn. Vi vil derfor på det sterkeste presisere samfunnets ansvar for at menneskerettighetene blir bevart — det ufødte barns situasjon medregnet. Vi ber således Regjeringen og Stortinget arbeide for at disse spørsmålene blir grundig gjennomarbeidet ut fra et kristent og etisk syn på individet og dets rett til liv.

En
klown

Hørte nylig om en 97 år gammel mann som lå på sykehuset og fikk fikset noe i benet sitt. Men etter operasjonen var han ikke blid.

Alt hadde blitt fint, men kirurgen hadde ikke gjort noe med en brist i leggbenet. Han hadde bare fått en støttebandasje.

Pasienten så rasende opp på sykesøster:

— Og dette skal jeg gå med hele livet, sa han.

Problemet var muligens ikke så stort.

Jeg traff en forholdsvis ung ordenssøster på et fysisk institutt. Hun hadde hatt en ryggoperasjon og trengte noen behandlinger en stund etterpå. Hun hadde hørt at jeg var der den formiddagen og stakk inn for å si morn.

Jeg satt barbert i skjorteermene og dongrybukser på en benk og ventet, hun var i morgenkåpe og en smule bustet.

Vel, hun var fryktelig hyggelig og jeg tror at vi begge ble så glade over å møte en annen dødelig katolikk på det effektive helsestedet at vi bare ble sittende ved siden av hverandre på benken og prate.

Da fysioterapeuten kom, gikk det opp for meg at jeg satt og holdt i to fingre til søsteren i pur glede.

Vel, vi gikk hver til vårt i sunhetsmaskineriet og det var det. Men jeg kom til å tenke på det etterpå.

Vi hadde ikke vært så naturlige mot hverandre for femten, tyve år siden. Vi var mer bundet den gangen av regler og dumme legmannstanker om gryende hellighet og sømmelighet og utilnærmelighet.

En eldre søster skrev den gangen fnysende til meg om et bilde av en leende nonne som vi hadde giengitt i «St. Olav». Jeg burde vite, skrev hun, at ordenssøstre ikke lo offentlig.

Vi har råd nå til å være enklere, ikke sant? Problemene er ikke så store.

Tale ved tildelingen av Fritt

I Polen er spørsmålet om ytringsfriheten enkelt. Det er noe man har eller ikke har. Et spørsmål i svart/hvitt — det svarte lerret med de spredte hvite flekker.

I et land som vårt, der det ikke finnes sensur, og der det ikke finnes mektige grupper som hindrer deler av folket i å komme til orde, har spørsmålene om det frie ord andre dimensjoner. På vårt hvite lerret forekommer det svarte flekker — misbruket av det frie ord. Men enda viktigere er den gode bruk av det frie ord.

Ytringsfriheten er for oss ikke bare en menneskerett, men også et middel i vår streben etter ny erkjennelse og et bedre og sannere liv. Den frie meningsytring skal

bringe frem ny innsikt og den skal spre kunnskap. Men hvis vår tro på dette middel til fremskritt skal være berettiget, må de bidrag som ytringsfriheten åpner for, være vesentlige bidrag. Det frie ord må rydde veien for en debatt med innhold og kvalitet, bygget opp av innlegg fra personer med innsikt, mot og meninger.

Det er her Hallvard Rieber-Mohns innsats lyser opp. Gjennom sin hvileløse virksomhet som publisist i snart 40 år, har han gitt oss en lang rekke fremragende bidrag om menneskets lodd i vår tid, og om det samfunn vi lever i. Hans horisont har vært vid, hans emner mange

og hans kunnskap stor. Hans innsikt er slående, hans evne til innlevelse er sjelden og hans skrivekunst er fremragende.

Spennet i hans emner, ja. Holder vi oss bare til de 21 bøker han har gitt ut finner vi rene litterære avhandlinger som den om Paul Claudel fra 1956 og årets bok om Sigrid Undset. Tyskland før og etter nazismen kommer han tilbake til flere ganger, blant annet i essaysamlingen «Det blodige nei. Tyske skjebner fra Weimar til Bonn», og i biografien over Nobelprisvinneren Carl von Ossietzky. Kringkastingen inviterte ham til å lage en serie programmer om landssvikets problem, som resulterte i portretter av fem «forrædere» — med eller uten anførselstegn. Religiøse og kirkelige problemer tar han opp i sin bok om pave Johannes XXIII, i sitt bidrag til artikkelsamlingen om Paven og fødselreguleringen og i flere andre skrifter. Han skriver om Israels rett til å overleve, og han gir sine egne meget personlige refleksjoner om menneskerettighetene. I et portrett av Max Tau viser han sitt nære slektskap med denne humanist, som Hitler-bølgen skyllet i land på vår karrige kyst. I sine Reisegleder formidler han inntrykk fra syv land som har vært med på å forme ham selv og hans livssyn.

I tillegg til dette kommer så flere bind epistler, der han både med alvor og med slentrende livsglede kan ta turen innom de mest forskjellige emner. Som en beruset humlebi flyr han fra blomst til blomst, og honningen drypper han i våre krus. Når man så også tar med alle de mindre artikler, hans kåserier og foredrag, hans diskusjonsinnledninger og bidrag til ordskifter, ser man at Hallvard Rieber-Mohn nettopp har den frodighet og emneappetitt som karakteriserer den gode publisist.

Institusjonen «Fritt Ord»s priser for 1982 ble tildelt Lech Walesa og Hallvard Rieber-Mohn. Sistnevnte avsluttet sin tale ved utdelingen i Nationaltheatret slik: «... det er med en følelse av varm takknemlighet jeg mottar denne vakre pris. Men også — det vil alle her forsta — med adskillig skamfølelse, nar jeg i «Fritt Ord»s prisutdeling for 1982 blir nevnt sammen med en skikkelse som Lech Walesa. Noen grunnholdninger i troen og i livet har vi to riktignok felles. Men mellom det frie ords åpne lek i godslige Norge, og dets vonde kar i et militærdiktatur som dagens Polen, er avgrunnen altså hva den er.»

Ords pris 1982

Å forsøke å sammenfatte dette rike forfatterskap er naturligvis halsløs gjerning, men noen røde tråder kan man nøste opp. Den viktigste er nok hans vidsyn og toleranse. Han kan skrive med kjærlighet og humor om mennesker i alle land. Han kan vise forståelse for både arabernes og israelittenes sak. Han har et klart syn for både katolikkenes og protestantenes standpunkter i Nord-Irland. Han kan se at også marxister har sine poenger i debatten med de kristne filosofer i Frankrike. Han kan reise til etterkrigstidens Tyskland med et åpent sinn og forsøke å forstå den annen part. Eller som han selv sier: «Det er med nasjoner som med enkeltmennesker. De må bli husket på sitt beste — noe annet tåler ingen av oss.» Med det motto finner Rieber-Mohn tilbake til den tyske humanistiske tradisjon, slik den engang var og slik han stadig finner den.

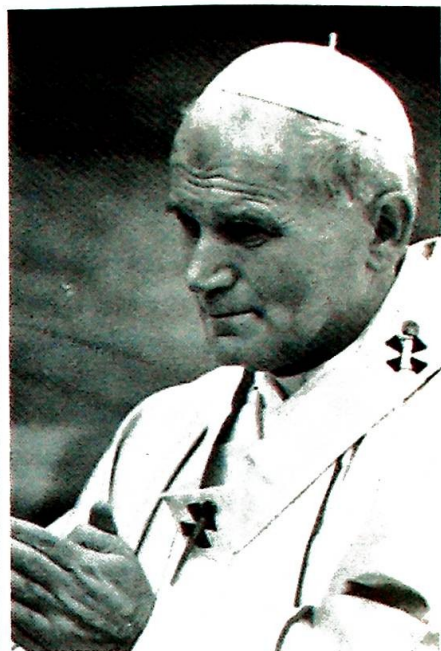
Hallvard Rieber-Mohn virker og lever sitt liv innen Den katolske kirke. Hvis noen av den grunn tror at han ukritisk aksepterer alt det denne kirke står for i det daglige liv, bør de lese Rieber-Mohns skrifter. Han kan ikke akseptere sensuren i Irland, som rammer også en rekke av vår tids fremste skjønnlitterære forfattere, og hans diskusjonsinnlegg om Paven og fødselsreguleringen viser at han langt fra var glad for dokumentet *Humanae Vitae*.

Gjennom alle sine reiser i land og sinn er Hallvard Rieber-Mohn levende opptatt av det enkelte menneske og hans vilkår. Studiet av nazismens oppkomst og andre totalitære bevegelser har overbevist ham om at våre samfunn må bygge på det enkelte menneske. I sine legmannstanker om menneskerettighetene skriver han: «Veien til den humanisering som gjør menneskerettighetene virkelig gjennomførbare i ver-

densomfang er en vei bort fra den guddommeliggjorte politikk. Politikkenes forrang og tyranni er vår pest og vår forbanelse, såvel innenfor den marxistiske som den kapitalistiske del av verden. Det er en grunnleggende forfalskning av selve menneskebildet: Mennesker er nemlig person og folk, før det er politisk masse.»

Hallvard Rieber-Mohn er ikke bare en fremragende *bruker* av det frie ord. Han er også en *verner* av det frie ord. I ti år har han vært medlem av Pressens faglige utvalg, og mer enn andre er han klar over den makt pressen i dag har til å forme våre holdninger og gripe inn i det enkelte menneskes liv. Man behøver ikke å gå så langt som til «Katharina Blums tapte ære» for å finne tragedier som er skapt i ytringsfrihetens navn. Det er de svarte flekker på det hvite lerret. Men det er ikke lett å gjerde pressefriheten inn med paragrafer. Man må stole på pressens egen moral og den enkelte journalists respekt for andre mennesker, for privatlivets fred. Idealet er at enhver journalist skal kunne la seg tiltale som «gentleman of the Press» uten å føle seg brydd. Gjennom sin innsats i Pressens faglige utvalg har Rieber-Mohn vært med på å høyne pressens etikk og på å kjempe for den verdige bruk av det frie ord.

I dyp respekt og beundring for de bidrag Hallvard Rieber-Mohn har gitt til norsk debatt og norsk skrivekunst, og for det arbeid han har gjort som verner av det frie ord, hedrer FRITT ORD ham i dag med sin pris.

Paven sentralt i konflikten mellom Storbritannia og Argentina

Pave Johannes Paul II står sentralt i dagens spente situasjon. Ikke bare besøker han Storbritannia og Argentina — i den korte periode mellom de to reiser skal han møte president Ronald Reagan i Vatikanet.

Møtte jubel i Storbritannia

Pave Johannes Paul II er i pinsen blitt tiljublet av hundretusener under sitt besøk i Storbritannia og de få demonstrasjoner mot besøket har vært så små at de knapt er blitt lagt merke til. Teologisk sett ble lørdagens fellesgudstjeneste i anglikanernes fremste katedral Canterbury, et høydepunkt hvor Paven og den anglikanske erkebiskop dr. Robert Runcie ble mottatt med klappsalver.

Den varme mottagelsen fra katolikker og medlemmer av andre kirkesamfunn har vist at holdningen blant vanlige mennesker er at tiden nå er inne for forsoning og større enhet mellom Romerkirken og den anglikanske kirke. Paven og erkebiskop Runcie underskrev da også lørdag et dokument som forpliktet de to kirker til å arbeide mot større enhet. Pave Johannes Paul inviterte dessuten britiske kirkeledere til Vatikanet for å fortsette dialogen som skal lege 450 år gamle sår.

Klipp fra «Aftenposten»

BLIKK på TIDEN

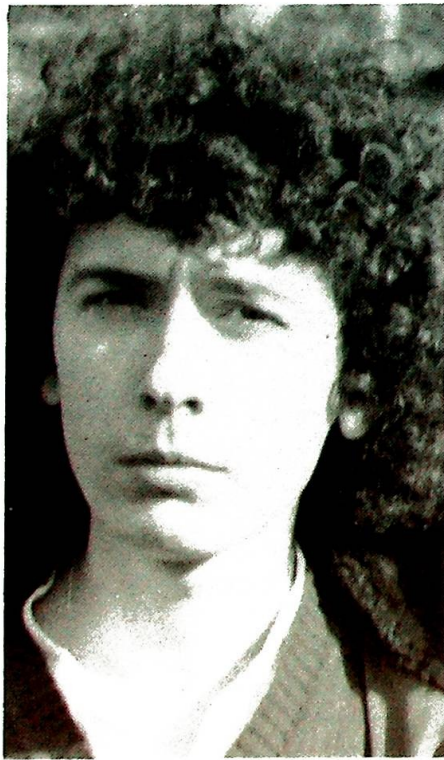
JOËL

Det sies at bare én prosent av de lyrikkmanuskripter som sendes inn til forlagene blir utgitt. Likevel synes mange at der trykkes for mye lyrikk, for denslags er det jo få som forstår seg på, og enda færre som leser. Når dikt overhode kommer ut, skyldes det rause statlige støtteordninger, til diktere såvel som til forleggere. De fleste diktsamlinger blir imidlertid bare stående og samle støv rundt om på våre biblioteker, hvor de opptar verdifulle hyllemetere til fortrenghet for mer etterspurt lesestoff. Denne manglende interesse for lyrikk er såvisst ikke noe særnorsk fenomen. I hele den vestlige verden, kanskje med unntak av Island og Irland, er poesien forvist til en isolasjon som slett ikke alltid skyldes at den er ubegripelig eller talentløs. Snarere virker det som om de fleste ikke lenger har noe behov for poesi, den være seg aldri så god.

Dersom dette inntrykket er riktig, står vi overfor enda et symptom på det kulturskifte stadig flere mener vi er inne i. Selv om man kan hevde at diktingen i tidligere tider vesentlig var av og for overklassen, så var den ikke desto mindre en skapende kraft i samfunnet. Det er nok å nevne skaldens stilling i det gammelnorske kongedømme som et eksempel. Men også når det gjelder det nasjonale gjennombrudd i forrige århundre, selve vår identitet som folk, så skylder vi nok dikterne vel så meget som Eidsvollsmennene. Så sent som under siste krig kunne dikt vinne gjenklang i et helt folk. Men Arnulf Øverland ble på mange måter vår siste skald, og nå begynner det å bli adskillige år siden han døde.

Dette er som sagt et symptom, og dersom man tror på ordenes makt er det et alvorlig symptom. Det er nemlig ordene som er angrepet. Ikke deres antall, for aldri har vel så mange ord vært i omløp som i vår tid. Det er blitt banalt å hevde at det er gått inflasjon også i ordene. Men nettopp derfor er ordene truet i selve sin mening; de skaper ikke lenger hva de nev-

ner. De er blitt klisjéer; de er blitt likegyldige brikker som kan flyttes uten at noen protesterer. Få er de som fremdeles tror at ord kan skape, at de kan flytte fjell, forandre verden og gi mening til våre liv. Derfor lar de fleste ordene gå inn i det ene øret og ut av det andre, i en stadig, men umerkelig og likegyldig strøm. I denne strøm drukner dikterne, eller de blir liggende som brakkvann, avsondret og upåaktet, og når de i det hele tatt kan overleve, skyldes det velferdssamfunnets generøsitet. Selv det unyttige skal ha livets rett. Og så fylles bibliotekenes hyller med ord som ingen spør etter, av medlidenhet med dikterne.

En av mine kjæreste venner heter Joël. Han er faktisk dikter, og forleden sendte han meg en kolossal konvolutt som inneholdt manuskriptet til en hel novellesamling. «L'apologie du crime» heter den, for Joël er fra Paris og dikter på fransk. «Et forsvar for forbrytelsen» ville samlingen måtte hete på norsk, og tittelen gir en god karakteristikk av innholdet. Joël søker ikke først og fremst å *forstå* forbryteren

ved å blottlegge hans motiver, slik skikken er i dagens rettspleie; han betrakter snarere forbrytelsen som et mulig og konsekvent svar på den tilværelse som tilbys vår tids mennesker. Det er rystende å tvinges til å se logikken i at en mann dreper sin hustru, eller at en venn hjelper en venn til selvmord. Jeg sier *logikken*, for det logiske er slett ikke alltid det riktige. Men der hvor der ikke er noen forpliktende mening og hvor alle muligheter prinsipielt står åpne, hvor der ikke finnes normer og følgelig heller ingen samvittighet, der kan selv forbrytelsen få sin logikk og sin nødvendighet, ja, den kan til og med idealiseres som en slags bevisst og modig handling i omgivelser preget av hykleri og bevisstløshet. Dostojevskij lar Raskolnikov begå sitt mord i løpet av de første hundre sider, men så følger fire hundre sider samvittighetskvaler og en endelig tilståelse. Hos Joël er der ingen slike kvaler; han lar forbrytelsen få det siste ord.

«Erfaringer fra skyggesiden» kalte Joël sin første diktsamling, som ble trykket da han var bare nitten. På omslaget presenteres han som en «ekte poet», og det betyr vel en ordenes tjener og betvinger. Nå er han blitt 24, med en livshistorie like rotete som et surrealistisk drama. Han har vært skuespiller og munk, han har arbeidet blant de fattige i Djibouti og musisert på bulene i Paris. I alt dette har poesien vært hans holdepunkt og hans lidenskap, og gjennom den håper han å unngå «å krepere som en rotte i en krok». Det er et helt slektledds erfaring han søker å gi uttrykk; det er den umælende fortvilelse han vil hjelpe til bevissthet. Men hans kamp er ensom, og hans eneste styrke er den urokkelige tro på at den ikke er forgyves.

Om hundre år er allting glemt, sier vi, og synes på en måte det er trøstefullt. Men samtidig vet vi at det ikke er sant. Noe vil overleve slektenes glemsel, og hekte seg fast i historiens lunefulle hukommelse. Da kan det til og med skje at fremtidens historikere blant de mange trykksaker og mikrofilmer også vil finne noen dikt som lå ulest og upåaktet i dikternes samtid. Kanskje vil noen til og med oppdage at det engang levte en gutt som het Joël. Og kanskje blir det hos ham og hans brødre og søstre i diktekunsten at våre etterkommere vil finne en slags forklaring på det som skjedd...

Pater Hilarion

Gled dere!

Noen har engang sagt: «Den største forening i verden er de utilfredses.» La dere aldri noensinne — selv bare for et øyeblikk — hverve til den foreningen. Ikke en eneste av dere må stå på dens medlemsliste.

Og en annen har sagt: «Herre, det er bedrøvelig å tenke på meg, men en glede å tenke på deg.»

Selvopptatthet gjør trist.

Selvforگlemmelsen skaper fryd i hjertet.

Vis alltid et glad ansikt. Det kommer av seg selv når man alltid prøver å takke Gud og ikke seg selv eller sine medmennesker.

«Gid han glad må tjene deg i din kirke», ber vi gjerne for den nydøpte.

Gleden er uttrykk for troskap.

De andre morer seg. Gleden er forbeholdt de trofaste.

Livslust, munterhet, smittende glede er ytre tegn på en tilfredshet som avspeiler freden i det indre.

Nåden er kimen og innledningen til det evige liv... Vi finner himmelen her på jorden, når Gud er i vår sjel, for himmelen er Gud.

Er man trist, fornekter man sin dåpspakt ved ikke å påskjønne den nåde man har fått.

De triste er de som vil gjøre bruk av Gud og sine medmennesker til egen fordel. De glade er de som heller vil tjene Gud og sine medmennesker enn betjenes av dem.

Gleden bor i en sunn sjel som lever forenet med Gud, noe som slett ikke er ensbetydende med et sunt legeme.

Bedrøvelighet er verre og mer skadelig enn overdreven glede. Gleden er overnaturlig — overdrivelsen er naturlig. Harmonien skal nok komme etterhvert... Nåden fullkommengjør naturen.

Bannlys all bedrøvelighet og utilfredshet fra deres liv.

Vær glade og tilfredse. Gleden og tilfredsheten er frukter av dåpen og det kristne liv.

En kristen skaper glede som en bie lager honning.

Jag bedrøveligheten på flukt! Driv melankolien ut av dere! Kristus er oppstanden! Kjære barn, jeg forbyr dere å være triste til mote!

Kardinal Saliège

Kristen- dom i tusen år

Preken i
Lillehammer
kirke 20. mai
ved Sigrid Undset-
jubiléet

av

Finn Thorn

Vi skulle ha vært samlet til gudstjeneste på Maihaugen ved den gamle Garmo-kirken. Været tillot det ikke. Men Garmo-kirken skal stå for vårt sinn som et symbol. I den, som i andre av Norges gamle kirker i bygd og by, er Gud blitt dyrket og tilbedt i henimot tusen år. Det er for å dyrke Gud i bønn og lovsang at også vi er samlet her i Lillehammer kirke. Samtidig minnes vi en stor kristen dikter i vårt århundre.

Sigrid Undset har engang uttalt: «Jeg har bodd i dette landet i tusen år.» I verkene om Norges middelalder, sammen med hennes nåtidsdiktning, favner Sigrid Undset hele vår historie. Gjennom denne store diktning har vi, sterkere enn før, lært å kjenne oss hjemme i dette land.

Hva har da vært den bærende visjon i denne samkjensle med tusen år av vårt folks liv? Det har nettopp vært dyrkelsen og tilbedelsen av Gud. Troen på Gud som tilværelsens urgrunn har vært selve bærekraften i Sigrid Undsets livsholdning. Denne tro har hun dyrt tilkjempet seg. Da hun som ung begynte sin selvstendige tenkning over menneskelivets gåter, ble hun overbevist om at Gud bare var en idé, et idealbillede, som vi mennesker har skapt i vår lignelse. Samtidig ble hun klar over at all sann kultur trenger et slikt guds-ideal som menneskene med mer eller mindre hell forsøker å tildanne seg etter. Derfor er alt kulturarbeide gudskapende, skriver Sigrid Undset i 1914.

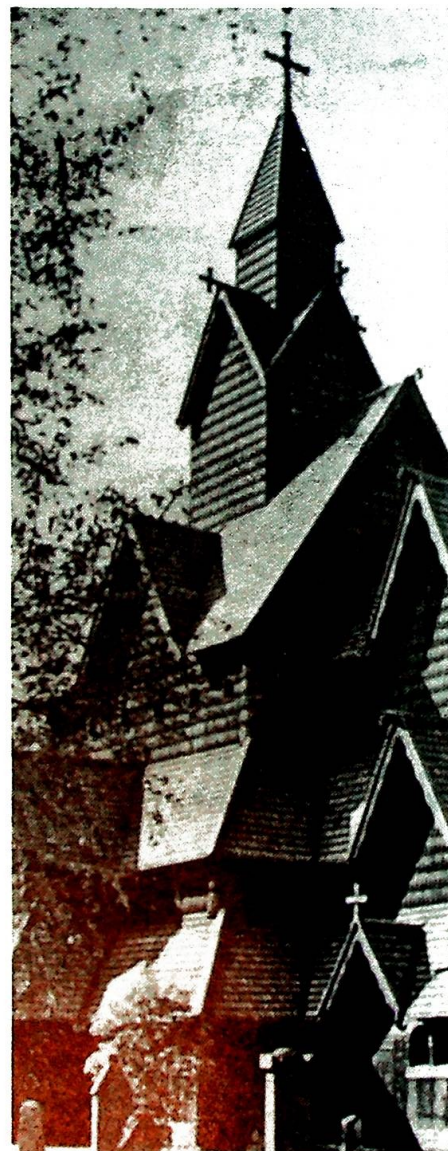
Fem år senere er hun nådd frem til en ny forståelse av Gud. Nå tror hun at det er Gud som er Skaperen. Hun skriver: «For det enkelte menneske har det selvfølgelig avgjørende betydning enten man tror, vi har skapt Gud, eller Gud har skapt oss, og dermed har det jo i lengden den samme betydning for det hele menneskesamfunn.»

Da var Sigrid Undset i stand til å skrive middelalderverkene om Kristin Lavransdatter og Olav Audunssøn. Hele denne Sigrid Undsets store diktning går ut på dette ene: Gudstroens avgjørende betydning for såvel hvert enkelt menneske, som for det menneskelige samfunnsliv. Svekkelsen av denne gudstro, med den avkristning dette har medført, var for Sigrid Undset selve katastrofen i europeisk åndsliv i vårt århundre.

Den begynte med den første verdenskrig. «Med denne tragedie», skriver hun i 1936, «spilte den europeiske kultur banke-rott. Vi har innbilt oss, at vi var de byggende og skapende fremfor jordens andre

folkeslag. Nå begynner det å se ut som om alt vi bygger, er bygget slik at det faller sammen i en fart, og at alt vi skaper bærer spiren til oppløsning i seg fra først av. Og i de hemmeligste dybder av vårt sinn lurer begjæret etter døden — etter å drepe andre og drepe seg selv.»

Så pessimistisk ser Sigrid Undset på en kultur som avsetter Gud, ja som taler om «den døde Gud». Dette er bakgrunnen for at Sigrid Undset nå ser Gud som menneskenes Skaper, og ikke menneskene som gudskapende. Der menneskene selv vil skape og forme sin tilværelse

uten Gud, dyrker det seg selv. Men der menneskene bare dyrker seg selv, og de skapte materielle goder, der blir menneskenes verden en umenneskelig verden. Der blir den, den alles kamp mot alle, som vi med uro ser omkring oss, såvel ute i vår krigsherjede verden, som i vårt eget kravredne samfunn.

Denne innsikt i vårt sammenbrudd midt i vår velstand, burde føre oss tilbake til troen på Gud, og dermed gi ham den plass som tilkommer ham i den verden han har skapt. Ikke troen på mennesket, men alene troen på Gud kan gjøre vår verden menneskelig.

Det var, som sagt, en slik gudstro som var den altbeherskende grunnholdning i Sigrid Undsets diktning, og som hun i alt hun skrev og sa, gikk inn for. I denne forstand var hun en av våre fremste talsmenn i vårt århundre for den kristne tro i det folk hun sier hun har bodd i, i tusen år.

Men dermed er vi kommet til en ny side i Sigrid Undsets kristne livsholdning: hennes sammenheng med snart tusen år av vårt folks *kristne* historie. Denne sammenheng ser vi for våre øyne i denne gudstjeneste, der to biskoper forretter, den ene som representant for vår 500-årige katolske historie, og den andre for vår snart 500-årige lutherske historie. Gis der noen sammenheng mellom disse to sider av kirkens historie i Norge, og hvordan stilte Sigrid Undset seg til en slik sammenheng?

Vi kan ikke minnes et så virkelighetsnært og bunnhederlig menneske som Sigrid Undset, og så forbigå dette spørsmål i taushet. Enhver som kjenner Sigrid Undset vet at hun ville blitt forbauset over å delta i en gudstjeneste i fellesskap med en luthersk og en katolsk biskop. Ikke å se dette i øynene ville være alt annet enn redegjort.

Vi må gå tilbake til 1920-årene for å forstå Sigrid Undset, og for å forstå vår egen stilling idag. Fra dengang til idag har den kirkelige situasjon gjennomgått en dyptgripende forandring. I 1920-årene var den kirkelige enhetsbevegelse — våre dagers økumenikk — bare i sin spede begynnelse. Det første store møte mellom de kristne kirker ble holdt i 1925, uten katolsk deltakelse. Det var ikke å vente at den katolske kirke straks skulle gå med i en så ny og prøvet kontakt mellom kir-

Sigrid Undset sammen med Gerhard Fischer få dager før hun døde i 1949.

kene. I vårt eget land var situasjonen preget av sterk anti-katolsk holdning. I 1928 ble Norges Lutherlag stiftet for å forsvare den lutherske arv i norsk kirkeliv.

Det er i en slik situasjon vi må plassere Sigrid Undset. Da hun kom frem til sin tro på Gud, var hun uten kontakt med norsk lutherdom. Det var den katolske kirke som helt naturlig ble hennes åndelige hjem. Den kjente hun fra sin fordypelse i middelalderen, og fra sitt møte med den i Roma, i Frankrike, og særlig i England. I en slik kirkelig sammenheng var hun forståelig nok ikke i stand til å øyne noen enhet mellom lutherdom og katolsk kristendom.

Det er derimot hva vi idag har betingelser for å erkjenne. Det er *vår* kirkelige sammenheng. Vi begynner å få øynene opp for en kirke som har bodd tusen år i dette land. Fra Det annet Vatikankonsil i 1962-65, er den katolske kirke med i den økumeniske bevegelse. Fra da av anerkjenner den verdien av andre kirker ved siden av seg selv. Alle er vi deler av en felles kirkelighet.

Det er denne økumeniske åpenhet i forholdet mellom kirkene som har gjort denne felles luthersk-katolske gudstjeneste mulig. Der gis gode grunner til å tro at Sigrid Undset ville ha forstått det som skjer her idag. Hennes lojalitet mot sin kirke taler for det. Som historiker var hun i stand til å forstå betydningen av et konsil. Og først og fremst taler hennes vidsynte gudstro for at hun hadde fulgt sin kirke i dens frigjørelse fra de konfesjonelle stengsler.

Den kirkelige enhet vi øyner idag gjør det umulig å se Norges kirkehistorie i to helt adskilte deler. Meget taler for at det er feilaktig å se den politiske omveltning i Danmark-Norge i det 16. århundre, som først og fremst et kirkelig brudd. Det norske folk opplevet ikke noe slikt brudd. Gudstjenestene fortsatte i de samme kirker som før. Og det åndelige grunnlag for kirkens virke i bygd og by forble uforandret. Barn ble døpt som før. Alterets sakrament hørte fremdeles med i gudstjenesten. Guds ord ble forkynt. Den apostoliske trosbekjennelse lød fremdeles. Kirkens grunn var stadig Den hellige skrift og de oldkirkelige bekjennelser.

Med Reformasjonen kom en ny bekjennelse, *Augustana*, — Den augsburgske trosbekjennelse. Ved 450-årsjubileet for denne bekjennelse, i 1980, var det såvel fra luthersk som fra katolsk side en vidtgående enighet om at dette dokument «såvel i innhold som i struktur gjenspeiler Reformasjonens økumeniske vilje og katolske intensjon», som det sies i en felles luthersk-katolsk uttalelse i jubileumsåret. Heller ikke *Augustana* — rett forstått — innebærer et brudd i vår kirkehistorie.

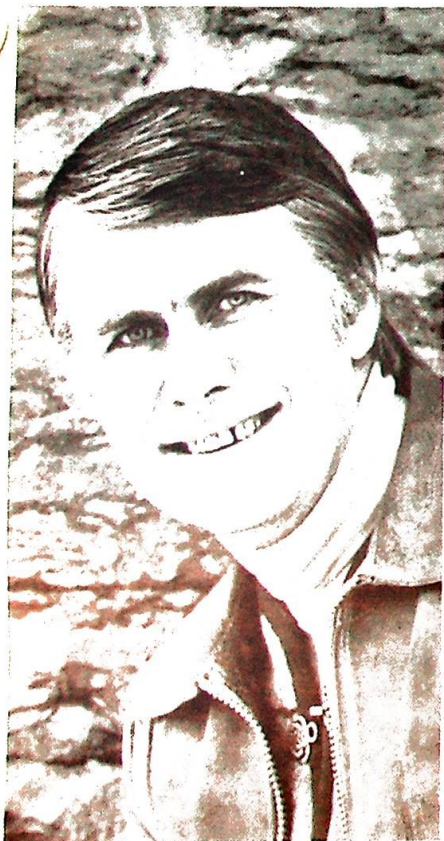
Betyr dette å bagatellisere Reformasjonen? Det betyr å ta den alvorlig. Fra begge sider. Det betyr å få øynene opp for at det som idag forener alle kristne, er så uendelig meget viktigere enn det som skiller. Dette viktige er selve den gudstro som var sentrum i Sigrid Undsets liv, som den også må være det for hver enkelt av oss som forsøker å ta kristentroen alvorlig.

(Forts. s. 14)

Trøsteplate for jammerdøler

Ved Liv Greni

Det lønner seg å følge med i Kirkelig Kulturverksteds mange aktiviteter. Her er fantasi og pågangsmot i store mengder. En av verkstedets siste plater har tittelen «Pilegrimens Sangbog — tolv Sange til brug paa Reisen til Den Evige Stad.» Det dreier seg om religiøse folketonner sunget av telemarkingen Sondre Bratland, — en «trøsteplate for jammerdøler» for å sitere en pressemelding. Hovedtemaet i disse sangene er håpet om en tilværelse etter denne, eller rettere sagt: troen på en himmel. «Jeg vet en hvile så skjønn og lang» og «Jeg går til himlen hvor jeg går» er karakteristiske for genren.

Sondre Bratland.

«En gang pleide folk å kalle denne verden for Jammerdalen», heter det i platekommentaren. «Menneskene var pilegrimer, — reisende gjennom livet, på vei til Den Evige Stad. Og på sin ferd gjennom farer og vanskeligheter trøstet pilegrimene seg med å synge sanger om den lykke de skulle få oppleve når reisen en gang tok slutt. Idag diktes ikke slike sanger. Og folk kaller seg verken jammerdøler eller pilegrimer». — Ikke desto mindre har altså Kirkelig Kulturverksted nå gått inn for å blåse nytt liv i disse sangene. Og til det kunne de neppe ha valgt noen bedre enn Sondre Bratland. Han er fullkommen fortrolig med stil og tradisjon, og foredraget er usvikelig ekte. Når han synger om «Det nye Jerusalem — der er hele mitt hjerte», da er det ingen tvil om at han er *med* i det han synger. Slike tekster kan jo bli utålelige dersom sangeren faller for fristelsen til sentimentalitet eller — enda verre — påtrengende svulstighet. Men når de synges akkurat så enkelt og ekte som Sondre Bratland gjør det, formidler de en dyp og stille glede. Kall dem gjerne naive! De har spilt en viktig rolle for tusener av de såkalte «stille i landet».

Noen av sangene nærmer seg nok den typen som i ungdommelig terminologi kalles «bedehus-svisker». Og kanskje vil en og annen rynke på en aristokratisk nese og finne at de grenser til det banale! La gå med det! Det kan likefullt være nyttig for noen hver av oss å gjøre seg litt bedre kjent med «bedehus-tradisjonen», nyttig å bli minnet om at også *den* er en del av norsk kulturarv.

Sondre Bratland blir akkompagnert av fremragende musikere: organisten Iver Kleive og fløytisten Per Egil Hovland. Her sørges for rik variasjon i arrangementene.

Alle vil neppe være like begeistret for alt, undertegnede synes nok at enkelte instrumental-påfunn spriker litt, men smag og behag..... Skal vi tro plate-omslaget, er arrangementene «improvisert frem av alle de medvirkende under innspillingene i Gjerpen kirke i Skien.» Det må ha vært et inspirerende samarbeid!

En av sangene vil være kjent fra Landstads salmebok — også fra katolske sangbøker: folketonen til Brorsonsalmen «Korset vil jeg aldri svike». Her har Sondre Bratland noen fine sløyfer og «krullinger» i melodien, typisk for den gamle folkelige sang-tradisjonen. Å kombinere en slik syngemåte med orgelakkompagnement må by på problemer. Iver Kleive har funnet en god løsning: rolige orgelakkorder ligger som en klangbunn under sangstemmen, som dermed får ornamentene fritt. Musikerne slipper seg til gjengjeld løs i etterspillet, der også Hauk Buen medvirker med noen varsomme klunk på hardingfela — fin klangvirkning!

Personlig ønsker vi oss enda en plate med Sondre Bratland, der han kan få slippe til med flere av de gamle «klassiske» folketonene, rike på den eiendommelige ornamentikken som denne sangeren mestrer — som få.

Og for dem som ikke på forhånd kjenner ham: Sondre Bratland er fra Vinje i Telemark, der han fremdeles holder til, nå som skolestyrer. Med 43 år bak seg skulle han ha mange produktive år foran seg.

PILEGRIMENS SANGBOG
Sondre Bratland.
Fxl p 32.

GUDSTJENESTER I HELGENE		Dialog messe	Høy- messe
OSLO: <i>St. Olavs domkirke</i>	lord.: 14.00 sønd.: 11.00 tlf. 20 72 26 - 20 72 44	(eng)	—
<i>St. Hallvard kirke</i> , Frans skanerne, Enerhauggt. 4, tlf. 67 23 83	8.35		11.00
<i>St. Dominikus kirke</i> , Dom'n'kanerne, Neuberggaten 15, tlf. 55 07 71	9.00 18.30		11.00
<i>Vår Frue Villås kapell</i> , Montebello, Ullernchaussen 52, tlf. 55 81 21	9.00		—
<i>Greifen Kapell</i> , Glads vei 23, tlf. 21 23 55	9.00		11.00
<i>Lunden Kloster</i> , Øvre Lunden, tlf. 212587			10.00
ARENDAL: <i>St. Franciskus kirke</i> , Tyholmen, tlf. 22 209	lord.: 18.30 sønd.: 8.00		11.00
BÆRGEN: <i>St. Pauls kirke</i> , Christiesgt. 16, tlf. 21 54 10	lord.: 19.00 sønd.: 9.00		11.00
<i>Vår Frue Kirke</i> , Helleveien	sønd.: 9.30		
<i>Florida kapell</i> , Nygaardsgt. 124			
DRAMMEN: <i>St. Laurentius kirke</i> , Cappelensgt. 1, tlf. 83 20 19	lord.: 13.00 sønd.: 8.30		10.30
FREDRIKSTAD: <i>St. Birgitta kirke</i> , Kongensgt. 9, tlf. 11 438	9.00		11.00
HALEDEN: <i>St. Peters kirke</i> , Krstian V's pl. 1, tlf. 81 168	9.00		10.45
HAMAR: <i>St. Torfinns kirke</i> , Torvgt. 113, tlf. 23 751	lord.: 18.00 sønd.: —		11.00
HAUGESUND: <i>St. Josefs kirke</i> , Haraldsgt. 21, tlf. 23 195			11.00
HONEFOSS: <i>St. Theresias kirke</i> , Vesterngt. 5, tlf. 22 381	9.00		11.00
KRISTIANSAND S.: <i>St. Ansgar kirke</i> , Kirkegt. 3, tlf. 24 225	lord.: 18.00 sønd.: —		11.00
LILLEHAMMER: <i>Mariakirken</i> , Wedemansgate 3 A, tlf. 52 550	lord.: 18.00 sønd.: —		10.00
LILLESTRØM: <i>St. Magnus kirke</i> , Romer'ksgt. 1, tlf. 71 28 85	sønd.: 9.00		10.30
MOSS: <i>St. Mikael's kapell</i> , Ryggeveien 24, tlf. 51 038			17.00
PORSGRUNN: <i>Vår Frue kirke</i> , Sverresgt. 26, tlf. 50 793	lord.: 18.00		11.00
STABEKK: <i>Maria kirke</i> , Nyveien 17, tlf. 53 77 35	19.00		10.45
<i>Eikeli kirke</i> , Veståsen 20, tlf. 24 25 69	9.15		10.30
STAVANGER: <i>St. Svithuns kirke</i> , Dronningens gt. 8, tlf. 25 534	lord.: 17.00 sønd.: 8.30 9.30		11.00
Søndag kl. 18.00 dialogmesse på fransk.			
TØNSBERG: <i>St. Olavs kirke</i> , Sandef'ordsgt. 1, tlf. 11 949			11.00
VOSS: <i>St. Olavs kapell</i> Finne, tlf. 12 510		Efter avtale	
TRONDHEIM: <i>St. Olavs kirke</i> Prinsensgt. 2a2 B skopen og prestegården, tlf. 21 214	9.00		11.00
<i>St. Elisabeth hospital</i> , Ila, tlf. 21 670	6.15		—
KRISTIANSUND N.: <i>St. Eysteins kirke</i> , Fl'nteg. 5, tlf. 72 779			11.00
LEVANGER: <i>St. Torfinns kirke</i> og <i>St. Eystens sykehjem</i> , Jernbanegtt. 29			11.00
MOLDE: <i>St. Sunniva kirke</i> , Parkveien 23, tlf. 51 467			11.00
ALESUND: <i>Vår Frue kirke</i> , Norgesund, tlf. 37 558	lord.: 17.00 sønd.: 8.30		11.00
TROMSØ: <i>Vår Frue kirke</i> , Storgt. 94, Sogneprestens tlf. 84 277	lord.: 19.00 sønd.: —		11.00
<i>St. Elisabethsøstrene</i> , Balsfjordgt. 35, tlf. 81 487	sønd.: 8.00		—
BODØ: <i>St. Eysteins kirke</i> , Hernesveien 22, tlf. 21 783	8.15		10.30
HAMMERFEST: <i>St. Mikael kirke</i> , Salsgt. 52, tlf. 11 447	19.00		11.00
HARSTAD: <i>St. Sunniva kirke</i> , Skolegt. 4, tlf. 61 501	lord.: 15.00 sønd.: —		10.30
NARVIK: <i>Kristi Kongekirken</i> , Hårekggt. 82			18.30
SILFORS: <i>Vår Frølsers kirke</i> , Skipper Nilsensgt. 21, tlf. 52 072		Efter avtale	

Europarådet roser kirken i Latinamerika

Strasbourg (KN). Europarådets rådgivende forsamling har en uttalelse der det heter at Den katolske kirke «spiller en positiv og oppmun-
trende rolle ved forsvaret av menneskerettig-
hetene i flere latinamerikanske land». Ifølge
den svenske sosialdemokrat Gradin, som la
frem erklæringen, er kirken blitt en viktig fak-
tor for frigjøring og demokrati. I mange tilfel-
ler setter geistligheten livet på spill i frigjø-
ringsprosessen, sa hun.

Kirkelig hjelpearbeid i Polen hittil forskånet fra innblanding

Bonn (KN). Formannen for den polske kirkes velferdskommisjon, hjelpebiskop Czeslaw Domin, var nylig på et besøk i Vest-Tyskland for å koordinere hjelpearbeidet til Polen sammen med Caritas-sentralen i Freiburg og andre. Domin kunne opplyse at kirkens velferdskommisjon hittil har nydt en fullstendig uavhengighet fra statlige organer ved mottagelsen og fordelingen av hjelpesendingene fra det vestlige utland.

Biskop Domin innrømmet at forsyningsstrømmen nå er avtagende. Likevel ba han om fortsatt hjelp — det er flere måneder igjen til innhøstningen, og krisen er slett ikke overvunnet.

Hovedparten av hjelpen fra Den katolske kirke kommer fremdeles gjennom hjelpeorganisasjonen Caritas.

Den kirkelige velferdskommisjon ønsker som før forsyninger av basis-næringsmidler. Sjokolade o.l. har liten interesse. Viktigst er fremdeles næring til spedbarn, som ifølge Domin var den eneste gruppe i Polen som for alvor stod foran en truende sultedød.

FRA ØRKENEN:

ABBA ELIAS

*Hva formår synden der hvor det er anger?
Og til hva tjener kjærligheten der hvor det er hovmot?*

LITURGISK KALENDER

JUNI

- Jesu hjertefest.** Hosea 11, 1b. 3—4. 8c—9. Efes. 3, 8—12. 14—19. Joh. 19, 31—37.
- Ferial eller Jomfru Marias rene hjerte eller Romualdus, abbed. 2.Krøn. 24, 17—25. Mt. 6, 24—34 (til Jomfru Maria: Lk. 2, 41—51).
- 12. alm. søndag.** Job 38, 1.8—11. 2.Kor. 5, 14—17. Mk. 4, 35—40 (Gr. 35—41).
- Aloisius Gonzaga, munk. 2.Kong. 17, 5—8. 13—15a. 18. Mt. 7, 1—5.
- Ferial eller Paulinus av Nola, biskop, eller John Fisher, biskop, og Thomas More, martyrer. 2.Kong. 19, 9b—11. 14—21. 31—35a. 36. Mt. 7, 6.12—14.
- Ferial. 2.Kong. 22, 8—13; 23, 1—3. Mt. 7, 15—20.
- Johannes Døperens fødsel**
Vigilimesse. Jer. 1, 4—10. 1.Pe. 1, 8—12. Lk. 1, 5—17.
- Dagsmesse. Jes. 49, 1—6. Ap.Gj. 13, 22—26. Lk. 1, 57—66. 80.
- Ferial. 2.Kong. 25, 1—12. Mt. 8, 1—4.
- Ferial eller Jomfru Marias lørdagsmesse. Klagesang. 2, 2.10—14. 18—19. Mt. 8, 5—17.
- 13. alm. søndag.** Visd. 1, 13—15; 2, 23—25. 2.Kor. 8, 7—9. 13—15. Mk. 5, 21—43 (eller 21—24. 35b—43). (Kyryllos av Alexandria, biskop og kirkelærer, feires ikke).
- Ireneus, biskop og martyr. Amos 2, 6—10. 13—16. Mt. 8, 18—22.
- Peter og Paulus**, apostler.
Vigilimesse. Ap.Gj. 3, 1—10. Gal. 1, 11—20. Joh. 21, 15—19.
- Dagsmesse. Ap.Gj. 12, 1—11. 2.Tim. 4, 6—8. 17—18. Mt. 16, 13—19.
- Ferial eller Kirkens første martyrer i Rom. Amos 5, 14—15. 21—24. Mt. 8, 28—34.

KRISTENDOM I . . .

(Forts. fra s. 11)

Og kristen tro, det er tro på Herren Jesus Kristus, han som er vårt eneste håp om redning fra den synd som rir verden som en mare, og som vi alle har del i. Her må vi la Sigrid Undset selv komme til orde om hvordan hennes tro på Gud, og på Guds frelse i Kristus, er ett og det samme. Hun skriver: «Menneskehetens solidaritet består i at vi alle er medarvinger i et fallittbo — etter syndefallets konkurs; et felles tap av vår evne til å komme ut over sviktepunktet i våre dyder og vår innsikt, gjør det umulig for noe menneske å lede sine medmennesker annet enn på villstrå. Bare en overnaturlig intervensjon kan frelse oss fra oss selv. Den kristne kirke lærer at Jesus er selve denne intervensjon — Gud som ved å la seg føde av en kvinne, hadde gjort seg solidarisk med vår natur, og ved å la seg drepe for våre synders skyld har banet oss vei til evig liv. I levende kontakt med det guddommelige allerede her på jorden, kan vi uavlatelig fornye vår livskraft av den kraft som alt i verden er en utstrømning av.»

Slik forenes Sigrid Undsets Guds-tro med hennes Kristus-tro, i en kosmisk visjon, der det jordiske liv er sikket inn mot Guds evighet. Her er Sigrid Undset i sentrum av vår felles kristne og katolske tro. Her er også hun økumenisk i sin trosholdning.

Vi har hørt Sigrid Undset si at hun har bodd i dette land i tusen år. Vi har forsøkt å se om det er grunnlag for å si at også den kristne kirke har bodd i dette land i tusen år? Er dette en realitet, eller er det bare vakre ord ved en høytidelighet som denne, der den lutherske og katolske kirke møtes i en felles økumenisk gudstjeneste? Ikke å stille dette spørsmål ville også være alt annet enn redelig.

Svaret kan bare gis ut fra hvordan hver enkelt av oss ser på den mangetydige realitet som er kirkens synlige skikkelse, i den ikke mindre mangetydige realitet som er norsk kirkelighet idag. Hvis der i dette mangetydige kirkeliv ikke finnes noen dypere felles-kristen substans, da er denne gudstjeneste en misforståelse. Jeg kan bare gi *mitt* svar på spørsmålet. Jeg er overbevist om at der gis en felles kristen arv gjennom hele vår kirkehistorie, slik at vi med salmedikteren Grundtvig kan takke Gud

«for alt på vår mark i tusinde år, der grodde til sjele-føde.»

Men et annet og alvorlig spørsmål er, hvordan vi idag forvalter denne vår felles kristne og katolske arv? Står kirken i Norge idag midt i det norske folk, i enhet og fellesskap, som et troverdig vitne om den ene sanne Gud, som har åpenbart seg i Kristus Jesus? Vi må la spørsmålet stå ubesvart. Det skal føles som et agg i vår samvittighet, når vi her i kristent fellesskap, dyrker og ærer den Gud som — slik vi hørte Sigrid Undset si — er den kraft som alt i verden er en utstrømning av. At troen på Jesu Kristi Gud, vår himmelske Far, skulle være det bærende livsgrunnlag for hver enkelt av oss, og for det folk hun elsket, det er Sigrid Undsets budskap i alt hun har gitt oss i en stor kristen diktergjøring. Måtte hennes dikterskjebne bli en levende inspirasjon for oss idag til ny og helhjertet innsats for Guds rikes sak i vårt folk.

WEEKEND PÅ MARIAHOLM

28.-29. august 1982

Emne:
«KATEKESE I
MENIGHETEN»

Foredragsholder:
Professor Karl Heinz Schmitt
(foredragene holdes på tysk).

Nærmere opplysninger i neste nummer av BROEN.

Det kateketiske senter
Akersveien 5, Oslo 1.

St. Olav Bokhandel har byens største utvalg i folkemusikk. Vi dekker — nesten — hele verden. Her er noen godbiter:

Musique de la Grèce Antique. Atrium Musicae de Madrid. Gregorio Paniagua, kr. 72,—.

L'Heritage Des Troubadours — Trouvères, Minnesänger, Chants anglais, Villancicos iberiques, Polyphonic precoce, kr. 39,—.

Solidarity — Solidarnosc — Postulat 22. Songs from the new Polish Labour Movement, m/engelsk teksthf., kr. 62,—.

Polish Folk Songs and Dances, kr. 62,— m/eng. teksthf.

Early German Ballads, kr. 62,— m/eng. teksthf.

Maritim Folk Songs, kr. 68,— m/eng. teksthf.

UNESCO-COLLECTION er en serie med asiatisk og afrikansk folkemusikk av meget høy kvalitet og fyldige opplysninger på engelsk, tysk og fransk, kr. 81,— pr. plate.

Fra Kirkelig Kulturverksted har vi følgende plater:

PILEGRIMENES SANGBOG. Tolv Sange til brug paa Reisen til Den Evige Stad Under føyelige Melodier Til Guds Børns Forlystelse i Aanden efter Pauli Regel. Sungne af Sondre Bratland, kr. 72,— LIV GRENI omtaler platen på annet sted i bladet.

Bergen Domkantori synger tre motetter av J. S. Bach: Jesu meine Freude/ Der Geist hilft/Singer dem Herrn, kr. 72,—.

Egil Hovland; op. 70: Alle Helgens Messe, kr. 72,—.

En ny plate med tidligere innspillinger av KIRSTEN FLAGSTAD: Norwegian Hymns, Volume 1, mono, kr. 72,—.

ST. OLAV BOKHANDEL A/S

Akersveien 5, Oslo 1. Tlf. (02) 20 72 48.
Åpent kl. 9—16, lørdager 10—14. Torsdag 9—18.

Allslags snekkerarbeid utføres

REIDAR MYRVOLD & SØN

Glads vei 23, Grefsen
Tlf. 21 18 32

Vår kjære
**SØSTER MARIA
ALPHONSA
LÜNTERBUSCH**

døde i Halden, den 10. mai
1982, i en alder av 91 år, etter
67 år klosterliv.

Vi anbefaler vår medsøster til
de troendes forbønn.
St. Josephsøstre

Vår kjære
**SØSTER MARIA
ADOLFINE KLEINEBERG**

døde i Porsgrunn, den 21. mai
1982, i en alder av 82 år, etter
57 års klosterliv.

Vi anbefaler vår medsøster til
de troendes forbønn.
St. Josephsøstre

A/S NORSKE SHELL

FYRINGSOLJE

Leverandør til de fleste
katolske institusjoner
i Norge

Ved bestilling av olje:

02-19 12 00 - Service 02-19 12 20

THRONSEN & CO. A/S

Boktrykk - Offset - Repro

Bernh. Getzgt. 3 b, Oslo 1

Telefon 20 40 02 - 20 70 02

BEGRAVELSESBYRÅET

TS Jacobsen a/s

Ullevålsvn. 1

TELEFON * 20 79 05

Alltid telefonvakt

Vi kommer i konferanse

Ordner alt

Egen parkeringsplass

Spesialforretningen i
RUSTFRIE STÅLARTIKLER
KNUT JUUL CHRISTIANSEN
Wesselsgt. 3 (indre gård) - Oslo 1

Telefon

(02) 33 36 24

33 55 25

Telegr.adr.:

Rustfriknut

BESØK HOS . . .

(Forts. fra s. 3)

i grunnen nokså nølende, tross enkelte høylydte protester. Tilliten til staten har vært så grunnfestet at det kom som et sjokk når den ikke innfridde de kirkelige forventninger til den kristne stat, som imidlertid bare eksisterer på papiret og i paragrafene.

— *Hva er meningen med Den katolske kirkes nærvær i Nord-Norge?*

— Det er Kirkens kall å bringe Ordet og sakramentene til alle. Kirken er universell, og så lenge den vil være katolsk, må den også være der hvor det tallmessig ikke lønner seg.

Skoddeheimen har lettet, og «Ishavskatedralen» er blitt synlig på den andre siden av Tromsøundet. Anka trenger luft, og mens fru Olsen forbereder aftensmaten

følger vi hunden ut i snøslapset. Biskopen kjenner hvert smau i sin by, og han innrømmer at det var hit hans tanker gikk da han den 27. mai 1979 ble viet til biskop av pave Johannes Paul II under Peterskirkenes kuppel.

— Jeg har tilbragt de beste år av mitt liv her nord. Nå er det ettermiddagsøkten som er begynt, sier biskop Gerhard, som han helst vil kalles, og til tross for det spøkefulle glimt i øyet er det nok hans dype alvor.

Befolkningen i U-landene øker mer enn matvareproduksjonen

Bergen (NØP/LWI). U-landenes produksjon av matvarer vil også i fremtiden øke langt mindre enn befolkningen. Dette blir slått fast i en helt ny rapport som en undersøkelsesko-

mité i Det lutherske Verdensforbund (LVF) nylig har lagt frem. Dennis Frado som er LVF's sekretær for «Kommunikasjons- og dokumentasjonsgruppen» sier at man behøver et verdensomspennende «sikkerhetsnett» for sikring av matvareproduksjon og forsyninger for U-land. Han mener også at det er nødvendig å forbedre internasjonale handelsavtaler, utviklingshjelp og investeringer i U-land for å kunne løse verdens matproblem. LVF har en rekke prosjekter i gang i U-land, blant annet jordbruksutvikling i Kampuchea og hjelp til sulterrammede i Karamoja-provinsen i Uganda. Det blir lagt vekt på ikke bare å begrense seg til nød-hjelp fordi slik hjelp i mange tilfeller har en tidsbegrenset virkning. LVF har også engasjert seg på områder som utdanning og familieplanlegging i India og Bangladesh. Han mener at det likevel er en forutsetning for at dette kan lykkes at det er politisk vilje både i nord og syd, globalt sett. «Dette er en oppgave for verdensomspennende kirkelige organisasjoner som LVF» avslutter Frado.

FRA «AMNESTY NYTT»:

Menneskerettighetene er det viktigste

Vi må arbeide for nye, internasjonale lovregler som gjør det mulig å ramme «forsvinninger» og utenomrettslige henrettelser, sier Thomas Hammarberg, generalsekretær i Amnesty International.

Hammarberg var tidligere utenriksredaktør i storavisen Expressen i Stockholm og medarbeider i Sveriges Radio før han sommeren 1980 — etter mange års sentralt Amnestyarbeid — tiltrådte som generalsekretær etter engelskmannen Martin Ennals.

Hvorfor er det så viktig å arbeide for menneskerettighetene, selv når vi ser bort fra den individuelle fangen og hans vanskelige situasjon?

Fordi Amnesty-mandatet om løslatelse av samvittighetsfanger, avskaffelse av tortur og dødsstraff, samt rettferdige rettssaker er et minimumsprogram for hvordan politikken bør skjøttes i verden. Menneskerettighetene er på en måte en slags overideologi. All annen politikk må utspille seg innenfor disse kravene. Vårt mål må være at de skal bli universelt aksepterte, som ramme for all politisk virksomhet. Derfor arbeider vi for at et bredest mulig internasjonalt regelverk skal beskytte menneske-

rettighetene. Finnes det lover, så kan man også stevne dem som bryter dem. Amnesty arbeider nå intenst i FN og andre politiske forsamlinger for å få innført nye, detaljerte menneskerettslover.

Er kravene om menneskerettigheter absolutte — kan vi presse vestlig-liberale krav på kulturer med en helt annen bakgrunn enn vår egen?

Tortur gjør alltid like vondt. Enten du nå er muslim, kommunist eller liberal vesteuropeer. Undertrykte i fremmede kulturland vil selv ha slutt på den.

Hva er Amnestys mål?

Å overflødiggjøre oss selv. Men det blir lenge til. Det vil *alltid* være behov for organisasjoner som dette, organisasjoner som kan passe på regjeringer og myndigheter og se til at de følger opp vanlige minste-mål for menneskerettigheter, til dette blir akseptert som en ramme rundt all politisk virksomhet, understreker Amnestys generalsekretær.

Fork.)

Thomas Hammarberg, generalsekretær i Amnesty International.

Pater Thoralf Norheim
O. P. fylte 70 år 24. mai.

Pastor Anton Taxt
fylte 60 år 30. mai.

Bernt I. Eidsvig
prestevies i St. Olav Domkirke
søndag 20. juni kl. 18.00.

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT FOR RELIGION OG KULTUR

Ansvarlig redaktør: Else-Britt Nilsen O.P.

Faste medarbeidere: Liv Greni, Aage Hauken O.P.,

Åge Rønning, Gunnell Vallquist.

Redaksjonens adresse: Akersveien 5. Oslo 1, telefon 20 72 26.

Ekspedisjon og forlag: Akersveien, 5 Oslo 1.

Kontortid 9—16. Lørdag 9—14. Telefon 20 72 48.

Abonnement (direkte ell. gjennom postkontorene). Kr. 110,- pr. år.

For halvår kr. 55,-. Utlandet (ikke Skandinavia) kr. 125,- pr. år.

Annonser: 10 dager før utg.dagen. 24 nr. årlig — Postgiro 20 46 480.